

„Primorec“ izhaja vsaki štirinajst dni kot priloga „Soči“ brezplačno; drugače stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuje države več poštne stroški. „Soča“ z „Gosp Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 4 gl. 40 kr. — Uredništvo in upravnništvo je v Tržni ulici (Mercato) 12, II.

Primorec

Domači oglasi sprejemajo se le iz narodnih krogov. Plašuj se: za šestostopno petit-vrt enkrat 5 kr., dvakrat 9 kr., trikrat 12 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej. Posamične številke se prodajajo po 2 kr. Rokopisi se ne vračajo.

Kupčijska in obrtniška zbornica v Gorici.

I.

Proti koncu tega ali na začetku prihodnjega leta vršila se bo dopolnilna volitev v „kupčijsko in obrtniško zbornico“ goriško (take volitve se vrše le vsako tretje leto); zato je treba, da se začnemo pripravljati na nje o pravem času.

Prav potrebno je, da začnemo že zgodaj govoriti o teh volitvah, kajti ogromna večina naših ljudi, kojih se tičejo, se prav nič ne zaveda svojih važnih pravic, katere imajo kot trgovci ali obrtniki do imenovane zbornice in po njej v drugih imenitnih deželnih poslih. Treba je torej vse naše trgovce in obrtnike pripraviti do tega, da se bodo zavedali vseh svojih pravic in se jih tudi posluževali.

Kaj so torej „kupčijske in obrtniške zbornice“? Odgovor: One so zastopnice vseh trgovcev in obrtnikov svojega področja, (pri nas v celi deželi) nasproti višjim oblastnim; one imajo skrbeti za varstvo in napredek trgovine in obrtnije v svojem območju.

Da jim je to mogoče, dobivajo potrebnih novcev od trgovcev in obrtnikov samih, ki plačujejo za nje neko doklado na erarno pridobitino ali na „patento“; pri nas znaša ta doklada 8%.

Vsi slovenski trgovci in obrtniki na Goriškem plačujejo torej po 8% doklade za „kupčijsko in obrtniško zbornico“ v Gorici! Toda ogromna večina njih še danes ne vé, za kaj plačuje teh 8%, kdo prejema ta denar in za kaj se porablja.

Zakaj pa slovenski trgovci in obrtniki tako malo vejo za vse to?! Odgovor je čisto priprost: „Zató, ker Slovenci v tem pogledu nismo storili svoje narodne dolžnosti in ker „kupčijska in obrtniška zbornica“ sama takó hoče, da se Slovenec le malo ali nič ne zaveda svojih pravic do nje, kajti njej je le to mar, da Slovenec redno plačuje, njegove koristi pa so jej deveta briga. Naša „kupčijska in obrtniška zbornica“ se ni prav nič pobrigala za to, da bi tudi slovensko dvetretjinsko večino poučila o svojem delokrogu, kajti njej zadošča, ako ga Furlani in Lahji poznajo; gospóda, ki doslej gospoduje v njej, hoče, da Furlani in Italijani ostanejo za vselej neomejeni gospodarji, Slovenci pa naj plačujejo in molčijo.

Iz njenega dosedanega delovanja je očitno, da se bore malo briga za napredek kupčije in obrtnije med Slovenci; ni ji tudi mar, ali slovenska deželna večina kaj izvé o njenem delovanju. Čemú treba „ščavom“ vedeti, kaj se tamkaj sklepa in ukrepa? — Toliko pridneje pa vse pojasnjuje našim Lahom, kajti njim priobčuje svoje sejne zapisnike in druge oglase v židovskem „Corrieru“, ki dobiva za to mastna plačila.

Takega skrajno žaljivega preziranja, dá še več: takega zasramovanja Slovenci ne smemo mirno gledati. Naši trgovci in obrtniki morajo vsi od prvega do zadnjega spoznati važnost „kupčijske in obrtniške zbornice“ ter storiti vse možne

korake, da se bo ozirala na njihove stanovske narodne koristi v enaki meri, kakor na laške. Ako je torej slovenskim trgovcem in obrtnikom ljuba lastna boljša prihodnost, porabiti morajo vse svoje moči, da zadobi njihova beseda pri imenovanju zbornice vsaj isti ugled, kakoršen uživajo njihovi laški tovariši.

To doseči je prav lahko mogoče! Treba je le, da vsi trgovci in obrtniki spoznajo svoje pravice, kakor morajo vršiti dolžnosti, in da jih tudi izvršujejo, namreč: da se vsi udeležé volitev, kedar jih pokliče narodno vodstvo.

Da vsi naši trgovci in obrtniki spoznajo svoje pravice do „kupčijske in obrtniške zbornice“, za to bomo skrbeli v prihodnjih dveh številkah „Primorca“; njih naloga bodi, da se teh pravic poslužijo, ko pride čas.

Kakó važne so te pravice, razvidno je tudi iz tega, da ta zbornica voli dva deželna poslanca. Pomislite: s tema dvema poslancema jih imajo Italijani 11, dočim je slovenskih le 10; Italijani imajo le enega poslanca več, vsled česar imajo deželni odbor v svojih rokah in so v deželni hiši skoro neomejeni gospodarji. — Ali je pravično, da daje Lahom toliko prednost upravitelj „kupčijska in obrtniška zbornica“, ki zastopa dvakrat več Slovencev nego Lahov? Ne, ni pravično! Krivica, ki se nam tu godi, bila bi v nebóupijoča, ko bi ne bili večinoma — sami krivi, da je takó.

Vsaka krivica pa se dá popraviti in in lahko tudi ta! Gotovo ni zavednega Slovenca med našimi čitatelji, ki bi si ne želel, da se popravi dosedanja krivica. Prvi korak k boljšemu bo ta, da bo vsak čitatelj pozorno čital naše članke, ki bodo sledili, in da se bo po njih tudi ravnal. Torej: pozor in na delo!

Boj za slovenske šole v Gorici.

Čitateljem našim je znano, da so slovenski stariši z dvema prošnjami prosili slovenskih ljudskih šol v Gorici; drugo prošnjo podpisali so pred c. kr. notarjem, da ne bo več nikakega dvoma o resničnosti njihovih podpisov; izkazali so 438 pod šolsko dolžnost spadajočih otrok. To število je potem preiskal goriški anagrafiški urad in našel, da povprečno petletno število slovenskih otrok znaša 303; mestni šolski svet pa je sestavil popolen imenik onih otrok, ki so zadnjih pet let hodili v šolo, in to povprečno število je znašalo 356: Toliko naših otrok v Gorici je torej resnično že hodilo v razne c. kr. in zasebne šole.

Na podlagi teh uradnih podatkov sklenil je deželni šolski svet v seji 28. februarja t. l., da mestni zastop goriški je dolžan ustanoviti 4-razredno slovensko ljudsko šolo v Gorici. — Proti temu sklepu podal je mestni zastop utok na ministerstvo. Zastopnika roditeljev pa sta poslala tjekaj dve ulogi, ki ste pojašnjevale neutemeljenost onega utoka.

Mislili smo, da v kratkem času dobimo od tamkaj ugodno rešitev, toda mi smo mislili jedno, baron Gauč pa drugo. Pravijo namreč, da baron Gauč se strašno boji tožb pri upravnem sodišču, kjer se kaj lahko pogori zaradi kakih — formalnih pogreškov; zato dela bajé tako previdno, da že naprej onemogoči vsakoršen le količak utemeljen ugovor proti temu, kar je odločil kot zadnja upravna instanca.

Taka previdnost ga vodi bajé tudi v zadevi našega boja za slovenske šole. In čujte! Našel je tudi v tej zadevi par formalnih pogreškov, katere treba poprej popraviti, predno se more sklepati o tej stvari.

Čujte te pogreške!

Prosilci so se opirali na §. 19. državnih temeljnih zakonov. Toda šolske oblasti pri svojih preiskavanjih niso polagale glavne važnosti (Hauptgewicht) na to, ali so prosilci tudi res slovenske narodnosti. In še le na tej podlagi bi šolske oblasti mogle dognati, ali je v Gorici toliko otrok slovenske narodnosti, da je ustanovitev slovenske ljudske šole opravljena. Podatki mestnega anagrafiškega urada niso veljavni, ker ta urad ima v svojih razkazih le — čujte! — občevalni jezik, a pri ustanavljanju šol v drugih jezikih odločuje narodnost.

Tudi podatki, katere je zbral magistrat, ko je klical prosilce k sebi, niso veljavni, ker popraševani so bili le po tem, kak jezik govoré, ne pa, kake narodnosti da so.

Drugi pogrešek je ta, da o prošnji, katero so stariši ali njih namestniki podpisali pred notarjem, se ni vršila nikaka uradna preiskava.

Zaradi teh dveh pogreškov nalaga preskrbno naučno ministerstvo, naj se vsi prosilci pokličejo pred posebno komisijo, kjer naj izjavijo, kake narodnosti so. Poprašajo naj se tudi o svojem poslu, stanovanju in pa koliko časa se že nahajajo v tej šolski občini; konečno naj se dobé imena in rojstni dnevi onih otrok, za katere se šola prosi. (Vsi ti podatki so že jasno zabeleženi v prošnjah in deloma tudi v poročilu mestnega šol. sveta!) Kakó naj se to izvrši, poslalo je ministerstvo posebne formularje, ki naj se izpolnijo in ministerstvu dološljejo.

Konečno je še potrebno uradno dognati, da je goriško mesto 5-8 kilometrov oddaljeno od slovenske šole v Starigori. Ako bi kak ud komisije dvomil o tem, naj se pot uradno premeri; ako se daljava pokaže manjša od 4 km, opiše naj se kakovost poti, ki veže Gorico z onó šolo.

Ko se vse to izvrši, naj deželni šolski svet iznova razsodi v tej zadevi.

Ali ste slišali? Zdaj smo, hvala Bogu in Gauču, tam, kjer smo bili pred dvema leti. Ves boj začne torej od začetka! Hvala lepa!

Vse naše opazke bile bi nepotrebne. Častiti čitatelji jih bodo delali sami še hujših, nego bi si jih mi upali zapisati. Zato modro križ čez usta!

Razgled po svetu

Avstrijske novice. — (Zdravniška zbornica) za Dalmacijo s sedežem v Zadru je potrjena. Tudi goriško zdravniško društvo je izreklo že večkrat željo, da bi se tudi v Gorici ustanovila enaka zbornica.

— (Dražavni zbor). Začeli so pasji dnevi, ko miruje marsikako političsko delovanje. Časopisje pa mora imeti vedno dosti gradiva, da namaže določeno število strani. Zato mu je prav dobro prišla novica, da vlada misli razpustiti državni zbor. Mi dvomimo, da bi se vlada odločila za tak brezuspešen korak. Saj je storila to tudi l. 1891., a kaj si je pomagala? Se slabše čase je doživela! Zaradi nas Slovencev naj naredi, kar hoče! V Avstriji so v obče nastopili pasji časi, od katerih ne pričakujemo nič dobrega. Ako si bomo sami pomagali, pomagal nam bo tudi Bog — a dalje ne sega narodna prislovica!

Hrvaško. — (V Belgrad) je šlo kakih 50 hrvaških učiteljev in učiteljic k zborovanju srbske učiteljske zaveze. Srbi so jih oduševljeno sprejeli in ves čas vladala je med njimi najlepša sloga. Dal Bog, da bi taka sloga objela vse Hrvate in Srbe!

— (Hrvaška vlada) namerava zgraditi ob krasno ležečih Plitvičkih jezerih velik hotel s 60 sobami za tujce. Podpirala bo tudi zasebnike, ki bi tam okoli gradili kake vile. S tem hoče vlada vabiti tujce v deželo.

— (V Zagrebu) so začeli v torek teden vsi zidarski delavci štrajkati, to je: zapustili so vsi nakrat delo, ker jim podjetniki in gospodarji niso hoteli zboljšati plačila.

— (Pevsko društvo „Kolo“), ki je šlo iz Zagreba v Dubrovnik k veliki Gunduličevi slavnosti, je potrosilo okroglih 4000 gld. za potovanje.

Zunanje države. — (Na Bolgarskem) imeli so volitve za Sobranje; zmagale so vladne kreature; le 9 je opozicijonalcov. — Metropolit Klement je bil obsojen na več let ječe zaradi neke propovedi v cerkvi. V celi obravni so igrale glavno ulogo — krive priče. Taka je Stambulova pravica.

— (Na Srbskem) se še vedno vrši preiskava proti bivšim ministrom in regentom.

— (Na Angležkem) pripravljajo se čudne razmere; 350 tisoč delavcev v premogokopih je sklenilo, da nakrat ustavi delo. Uzrok takemu sklepu je ta, da so gospodarji sklenili znižati mezdo, ker je cena premoğu padla.

— (Francija) je imela velike sitnosti v Siamu (Afrika), ker so Sijamci napadli francoske podanike in naredili jim velike škode; tudi pobili so jih veliko. Razpor se je poravnal s tem, da država Sijam poravnava vso škodo, plača 3 milijone varščine in odstopi okoli 140.000 štirjaških milj svetá.

— (V Argentini) v južni Ameriki, kjer je veliko naših ljudi, nastala je zopet revolucija. Vlada ima malo moči. Vsak dan vršé se krvavi poboji med ustaši in vojsko.

Goriške novice

Osebné vesti. — C. kr. avskultanti dr. Giacomelli, Fon in Pancrazi premeščeni so iz Gorice; prvi pojde v Volovsko a drugi v Rovinj. (Zakaj ne narobe? Torej Slovenec mora iti med trde Lahe, ki sovražijo vse, kar ni laško, Italijana pošljejo pa med Slovane!); tretji je namenjen za Piran, a se brani iti tje, kar se mu najbrže posreči.

Gosp. Franc Pavlin, c. kr. inženir v Trstu, imenovan je inženirjem pri stavbinskem uradu deželne vlade kranjske. Gospod Pavlin je Gorenjec iz Podbrezja.

Gospodarski List št. 7. bil je priložen „Soči“ danes teden. Opozarjamo na razpis dveh prav dobrih štipendijev po 250 gld. za kmetijsko učilišče in vrtnarsko šolo v Mödlingu. Kdor ima pripravne sinove, naj nikar ne zamudi, poprositi za enega teh štipendijev!

„Slogine“ šole. — Načelnštvo „Sloge“ je že naznanilo višjim šolskim oblastim, da s prihodnjim šolskim letom se otvori v ulici Barzelini četrti razred — in sicer samó za dečke 2. in 3. šolskega leta.

Za to naznanilo je takoj izvedel tudi „Corriere“, ki ima v mestni hiši zaesljljive poročevalce, ter opozarjal mestne očete na nevarnost, ki preti „italijanstvu“ našega mesta. Ob enem jih je rotil, naj prav gotovo otvorijo one šole, ki so bile sklenjene v mestnem zastopu, kajti odložitve bila bi popolno izdajalstvo domovine. — Mi odgovarjamo, da mestni zastop je sicer sklenil, vstanoviti nekaj novih šol, a deželni šolski svet doslej še ni odobril onega sklepa. Na utok pa, kateri smo priobčili v predzadnji št. vilki, je povsem nemogoče, da bi višje oblasti potrdile oni nezakoniti sklep.

Zaušnica v kavarni? — Občudovani naš rojak g. deželni svetovalec Jos. Gorjup z Vrha pri Kanalu je pravni svetovalec in jako delaven občrnik laškega denarnega zavoda „Banca cooperativa“. Zaradi neke društvene zadeve sprla sta se z dr. Maranijem v glediški kavarni takó hudo, da je Gorjup — govori po mestu — prejel zaušnico od Maranija. Mi nismo bili poleg in ne vemo, koliko je resnice na tem; vemo pa, da je ta novica zbudila veliko živahnega smeha po mestu.

Tržne cene. — Kava santos 152 do 156, sandomingo 164, portoriko 176 do 188. — Sladkor 42. — Petrolij 17³/₄. — Riž od 14 do 23.

Gospinsko podporno društvo rdečega križa izdalo je svoje letno poročilo za l. 1892. — Dohodkov je bilo gld. 1008: 85, izdatkov pa gld. 927: 74. Vse imetje znaša gld. 9939.49.

Sežanska podružnica (predsednica gospa M. Mahorčičeva) imela je gld. 525.64 dohodkov in gld. 523.60 izdatkov; njeno posebno imetje znaša gld. 1472.04.

Tolminska podružnica je lani nekoliko zaspala, kar je pa povsem naravno, ker tam se je lani ustanovila ženska podružnica sv. C. in M., ki izobno posluje, kar dela veliko čast tolminskemu narodnemu ženstvu. Ena sama taka ženska podružnica pa je za nas Slovence večje važnosti nego sto gospinskih podružnic.

Zamenjava notarskih mest. — Gradiški notar g. Aristid Costantini je srčno želel priti v Gorico. Ali kakó?! Naravnim potom šlo bi težko ali pa bi utegnilo postati celó nemogoče. — Našel pa je drug način, ki mu je izpolnil željo. Pridobil je namreč starega g. Perinella, da je z njim — menjal notarsko mesto. Ministerstvo je premeabo dovolilo in g. Costantini pride 16. t. m. v Gorico. Ali pojde tudi Perinello v Gradišče, je še uprašanje; in če tudi pojde, dolgo ne bo posloval tam doli....

Ne bomo preiskovali, kako pogodbo sta naredila gospoda med sabo; trdimo pa, da g. Perinelli ni na škodi zaradi te spremembe, g. Costantini pa tudi ne, ker usedel se je na stol, po katerem je že dolgo hrepenel. — Ako bi bil g. Costantini več slovenskemu jeziku, mi Slovenci bili bi zadovoljni, da je ta mlajša moč nadomestila

starejšo, a ker slovenščine ne pozna, zató protestujemo proti temu, da se notarska mesta v Gorici začenjajo popolnjevati na tak nenaraven način!!

Slovenščina v goriških cerkvah. — Ne-ki priprost delavec izpod Turna poslal nam je sledeče „cerkvene zapovedi za Slovence v Gorici“:

1. Bodi vsako nedeljo zgodaj zjutraj pri sv. maši in potem po maši pri božji besedi, ko Furlani cerkev zapusté.

2. Kedar je pri sv. Roku med mašo furlanska propoved, čakati moraš in poslušati, če tudi ne razumeš.

3. Slovenci pod župnijo sv. Roka pa morate poslušati furlansko propoved, ako hočete sploh biti pri sv. maši, in potem ostati vsi še pri slovenski propovedi, sicer jo gospod župnik opusti, ako vas bo premalo ostajalo v cerkvi, ko Furlani odidejo“.

K temu dopisu dostavljamo, da se slovenskim prebivalcem v Gorici obtežuje poslušanje besede božje in — rekli bi — skorigononi pogubni brezbriznosti v naročje. Ako Slovenci morajo ostati v cerkvi, ko se med mašo furlanski ali laški propoveda, koliko njih ima toliko časa ali vsaj toliko gorečnosti, da počaka še slovensko propoved po sv. maši, ko Furlani odidejo, da jim ni treba slišati slovenske besede?! Vrhu tega prodira čedalje bolj prepričanje, da Furlani in Italijani dobivajo v cerkvi vse mogoče ugodnosti, dočim se s Slovenci postopa zaradi občutnih laških živcev jako mačehovski. Tako prepričanje še bolj pospešuje malomarnost do take božje besede, ki se razlaga po sv. maši. Treba bo torej nekaj storiti, da ne bo tipela sv. stvar. Časi se spremenjajo in mi moramo za njimi!

Napad na tri Slovence v Gorici. — Prejeli smo sledeče poročilo: V nedeljo 16 t. m. zvečer spremljali so Franc in Josip Trnovce ter Blaž Milost nekega sorodnika na kolodvor. Da bi se hitreje vrnili v mesto, stopili so v tramvaj. Kmalu na to poprosi g. Quain, zapisnikar pri c. kr. državnem pravdnštvu, Josipa Trnovca ognuja, da prižge smodko. Toda Maranijev pisar Ippavitz (torej „puro sangue“!) upihnil je dve žveplenki zapored, potem pa rekel Quain-u, naj ne jemlje ognja od „ščavov“. (Denar pa ta renegat vendarle sprejema tudi od „ščavov“, ki zahajajo — žal! — v Maranijevo pisarno). Franc Trnovce nagovori brata in svaka Milost, da so zapustili tramvaj, češ, da v tej družbi ni dobro biti. Toda za njimi jo ude-rejo tudi nekateri Lahončki, ki začno pretepati imenovane Slovence. Milost je ušel v kolodvorsko poslopje, Josipu Trnovcu so prebodli z nožem ustnice, da se je zgrudil na tla, Francu Trnovcu pa so prebili glavo na temenu in vrh senca.

— Ko so takó opravili svoj posel, došel je redar, govoril nekaj z napadovalci in potem — za nameček — zgrabil vsega krvavečega Franca Trnovca ter gural ga na redarstvo. Od tam so ga odpeljali v bolnico, kjer so mu zašili rane. — Ali se vrši kaka preiskava, ne vemo.“

Takó poročevalce, ki pravi, da za vse to, kar je pisal, ima več prič.

In take vandalizme počenjajo goriški kulturonošci v mestu, pred očmi občinstva in redarjev! Uprašamo: Kaj bi delali naši Lahi, ako bi bili kakí Italijani napadeni in napadovalci Slovencej?! Joj, to bi bilo upitja po vsem lahonskem Izraelu in slovenska snorovst slika bi se v strahovitih barvah. Konečno bi se iz vsega izcimil še kak „dogovorjeni napad“, priče bi se gotovo našle, in evo Slovence pred porotniki, kjer seveda silovito gorijo! Take čase smo doživeli v Gorici! Naš urednik ne gre iz hiše brez samokresa s 6 krogliami. Ta slu-

čaj nam je zopeten očiten dokaz, kakó potrebna je taka previdnost!

Ko je „Rinnovamento“ prvi le na kratko omenil ta dogodek, poslalo mu je glavarstvo popravek, češ, da ta napad ne gre pripisavati narodnemu fanatizmu na rovaš. Ker glavarstvo ni imelo nikakega opravičenega uzroka, utikati se v to zadevo in siliti uredništvo po §. 19. t. z., da sprejme njegov popravek, zato bo o tem govora še na merodajnem mestu.

Požar v Solkanu. — V nedeljo so bili Solkauci židane volje; imeli so ples, kjer se je sukalo tudi veliko Goričanov in drugih okoličanov. — Tudi Solkanec Anton Jug šel je s svojo zakonsko polovico „gledat godce“. Proti peti popoldne se je nakrat raznesla govornica tudi na plesišču, da pri Jugu gori. In res je že gorelo; začelo je — v drugem nadstropju. Pravijo, da je bila slama tikoma pri dimniku; tam se je unelo. — Prihitelo je v hipu silno veliko ljudstva h goreči hiši, toda le gledat in ne delat, kajti gasci ni bilo mogoče. Pomisli, ljubi čitatelj, da velika županija solkanska nima gasilke, brez te pa je gašenje skoro nemogoče. Da so imeli gasilko, pomorili bi bili ta ogenj od začetka v petih minutah. Takó so pa gasilci morali gledati v ogenj in paziti, da sosednje hiše ne zagorijo. Rešili niso nič! — Kolikor denarja so Solkauci zavrgli pri novih zvonovih, imeli bi lahko prav izvrstno gasilko! — Pogorelec je bil zavarovan pri tržaških društvih Generali in Adriatica za blizu 2000 gld.

V Grgarju vršile so se v sredo občinske volitve, pri katerih sta se borile dve stranki za prvenstvo. Zmagala je na vsej črti združena ravniško-grgarska bolj zavedna narodna stranka. Županom bo izvoljen najbrž zaveden Slovenec g. J. Doljak.

Rinaldini častni meščan. — Mestni zastop v Trziću izvolil je v zadnji seji c. k. namestnika viteza Rinaldinja častim meščanom, ker je baje on pripomogel k temu, da se furlanska železnica v Trziću zveže z južno in ne v Ronkah. — V istej seji je bilo sklenjeno, da se tržiško mesto upiše kot član v — „Lego Nazionale“.

C. kr. okrajni zdravnik. — Dr. Aleksander Zencovich (Cenković) premeščen je iz Sežane v Gorico; v Sežano pride dr. Fran Jaschi iz Pazina; za Pazin je bil imenovan dr. Guido vitez Beden; v Tolmin pa pride dr. Banislav Gallasch.

Strela. — Dne 27. t. m. popoldne udarila je v Šempasu strela v neki dimnik, ko je gospodinja v kuhinji kuhala kosilo. Skođe ni naredila nikake, le gospodinja je takó hudo omamila, da se več časa ni zavedla. Otrokom, ki so bili tudi poleg, ni sterilila nič žalega.

Novo zemljiške knjige za šempasko županijo so dokončane. Za morebitne pritožbe gledé lastninskih pravic je čas do 31. julija l. 1894 — Razglas, ki to naznanja, razobešen je pri okrajnem sodišču samó v italijanskem jeziku!

Tetna uš se čedalje hitreje širi po naši deželi. Glavarstvo naznanja, da so jo zasledili že v S. Tomažu pri Ajdovščini. Iz one občine ne smejo izvažati nikakih poljedelskih pridelkov. — Sadite ameriške trte!

Uprava c. kr. furlanskih železnic se stavila se je; dr. Ljudevit Pajer, pl. Monriva iz Gorice, predsednik; dr. Ern. Trevisan iz Trzića, podpredsednik; dr. Isidor Bing z Dunaja, tajnik; svetovalca. Anton Dreossi iz Cervinjana in Ivan Stabile iz Ogleja.

Mladiči nabrežinski priredijo v nedeljo dne 6. avgusta ples v prostorih g. I. Tanceta, pri katerem se razvije njih nova narodna zastava. Na večer bo razsvetljava in prizigali se bodo umeteljni ognji. Pri plesu bo svirala godba iz Mavhinj. Začetek ob 1. uri popoldne.

Iz Sežane piše neka rodoljubkinja: Tako krasnega in slavnega dne še ni doživela naša Sežana, kakor je bil dan 26. julija! Ganljiv je bil prizor, ko je došel vlak z ljubimi gosti. Oko mi je rosilo, videči toliko navdušenost. Tu ukusno oblečena gospa, tam preprosta kmetica, tu kmet, tam gospod: vse je bilo jednega duha, vse je privedla v Sežano jedna in ista misel. *Nad vse pa me je ganila velika udeležba s strani prečastite duhovščine.* Ne, ni se nam treba bati za svojo bodočnost, *dokler imamo tako duhovščino na svoji strani!* To so stebri, katerih ne upogne noben vihar. Slavnost opiše spretnejše pero, a nekaj mi morate že dovoliti, da naglašam. Pretresla sta nas do srca pozdrav prečastitega prvosednika Tomo Zupana in pa poročilo g. tajnika Zlogarja. A naša navdušenost je priklopela do vrhunca, ko je bil odbornikom izvoljen prečastiti gosp. Koblar. Vse ga je hotelo videti! Za tako duhovščino gremo kamor-koli hoče, bodisi v smrt. Katero zavedno žensko ne bi ganilo do solz, ko vidi, da smemo tudi me mej take može?! Dosedaj prezirane in malo cenjene doletela nas je pohvala od uzor-moža. To je nenavadna čast in sreča za nas. Zato pa, drage sestrice, skrbimo vestno, da bodedo tudi v bodoče vredne take pohvale od strani vodstva naše družbe, katero naj Bog poživi!

Pazite kaj podpisujete! — Na našo vest pod tem naslovom v zadnji številki javlja nam prizadeti g. B., da on vselej ljudem razloži pogoje svoje trdke, katero zastopa, in da natančno zabeleži vse pogoje, kakor se dogovori s stranko. Ako je pa komu pozneje žal, da ni naročil drugačnega blaga, ni krivda agentova. — Iz tega sledi nov nauk: vsakdo naj dobro premisli, predno kaj naroči; pozneje je premišljevanje prepozno!

Porotno sodišče. — Jesenko porotno zasedanje začne 15. septembra; predsedovali bodo predsednik Sbisà ter svetovalca Flegar in Goriupp. — Takrat se bo nadaljevala tudi obravnava proti bivšemu uredniku Rinnovamenta, ako se dr. Braun ne premisli in tožbe ne odtigne.

Iz Bolea nam poročajo, da se je tamkaj ustanovila s 1. t. m. pošta med Bolcem in bližnjo Čezsočo. Pisma in druge pošiljatve se bodo pošiljale v Čezsočo na državne stroške, dočim je doslej moral vsakdo hoditi ali pošiljati v Bolec na pošto.

V Križevih na Hrvaškem je višja kmetijska in gozdarska šola, katero je zadnji čas obiskoval tudi mladenič Ivan Čefuta iz Šempulja pri Sežani. Te dni je dovršil svoje nauke — z odliko. Lepó to od mladega Kraševca! Naj bi nam vsi naši mladi rojaki delali na tujem tako čast!

S. Krash, 31. julija. — Gospod urednik! Prilagam Vam razsodbo komeskega c. kr. okr. sodišča, iz katere lahko razvidite, da je bilo vsled pritožbe c. k. žandarmerije obsojenih 48 oseb radi zažiganja sv. Ivanskih kresov na 24-ur zapora. Nikakor ni pri zažiganju kresov izključena nevarnost požara, a le čudom se čudimo, da tu — pri kajih priliki se ni še nikdar prigodila kaka nesreča — postopa sl. c. k. žandarmerija tako strogo, med tem ko podpira streljanje, idejo tudi stare navade. Prejšnja in prav nova domača zgodovina vé povedati mnogo za-

lostnih nesreč pri brezumnem streljanju s topiči in to se žalibog trpi od strani slav. c. k. vlade in njenih podrejenih činiteljev, da izpodrivna kresove, kateri niso še uzročili nesreč. Komu je na poti ta stari slovanski običaj?!

Opazovalec.

Dostavek uredništva. — Iz umljivih uzrokov smo prečrtali nadaljne stavke. — Čudimo pa se priloženej razsodbi, ki obsega dve obširni strani in je — nemška. Komaj smo jo pretuhtali! Da je nihče obsojencev ni razumel, stavili bi glavo! — Takó se pri naših uradih spoštuje jezik naroda, med katerim poslujejo! Ali Slovenci res nismo za drugega nego da plačujemo davke v denarju in krvi?!

Da je razsodba nemška, zakrivil je javni tožnik, ki je tožil po nemški. Toženci bi v takem slučaju morali protestovati proti nemški tožbi.

Nemščina pri nas ni deželni jezik, zato ne more biti tudi sodni jezik. Zakaj pa so Italijani toženi vselej v italijanskem jeziku? Kdor je torej tožen od javnega tožnika v tujem jeziku, naj se upre takemu početju in naj zahteva slovensko tožbo. Ako ne bo uslišan, naznani naj tak slučaj nam, ki poskrbimo, da se pritožba ponovi na merodajnem mestu in na primeren način.

Divača, 25. julija 1893. — Novo šolsko poslopje). — Tukaj imamo staro šolsko poslopje, sezidano leta 1838., ki ne ustreza niti pedagogičkim, niti zdravstvenim zahtevam; tudi šolska soba je gledé vedno rastočega števila učencev nekoliko pretesna.

Da se vsi nedostatki zatró, prosil je tukajšnji krajni šolski svet slavni c. kr. okrajni šolski svet v Sežani, naj bi se kakor hitro mogoče postavilo novo šolsko poslopje in njega šolski vrt.

Vsled te prošnje prišel je učeraj v Divačo blagorodni g. c. kr. okrajni glavar Simčič, kojega so pričakovali p. n. gg. udje krajnega šolskega sveta, kakor tudi posestniki gospodarskih svetov Divača in Ležeče.

Ugibalo se je na vse strani za prostor, na katerem bi stal novi hram veri in ljudski izomiki. Težka uganka za Divačo, kjer so tla na lepših krajih precej draga, ker si tukaj tuje zidajo nova poslopja!

Primerna tla bi bila precej draga, in mogoče je, da bi se bilo zidanje za nekaj let odložilo samo radi pomanjkanja potrebnih tál.

Ali, glej! Med ugibanjem se je približal komisiji tukajšnji posestnik g. Adolf Suša in podaril popolnoma brezplačno slavnemu c. kr. okr. šolsk. svetu na svoji senožeti, ležeči ob državni cesti Divača-Senožeče, toliko tál, kolikor jih bode treba za šolsko poslopje z vrtom vred.

Ker je ta prostor za to povsem primeren, zalivaljo plemenitega darovalca g. okrajni glavar, kakor tudi drugi udje komisije s prav toplimi besedami; navzoči g. učitelj mu pa z ganjenimi besedami obljubuje, da ga vpiše v šolsko kroniko kot znamenitejšega dobročinitelja tukajšnje šole.

Naredili smo zapisnik gledé na to važno darilo in se dobre volje razšli.

Hvaležni Divačani in Ležečani kličemo preblagemu darovalcu: „Slava Vam, gospod Adolf Suša, dokler bo Divača stala! Bog Vam plati! Spomenik, ki ste si ga postavili s svojim blagim činom, ne podere nobena zemlja sila“.

Dostaviti je še, da bi bil g. Adolf Suša za darovani prostor, 900 m², lahko prejel 600 gld., ko bi ga bil komu prodal. Živio kraški mecen!

Avin.

Ostala Slovenija

Trst in Istra. — (Tržaško mesto) bo imelo prihodnje leto 147.700 gld. več stroškov nego dohodkov. Ubogi davkoplačevalci!

— (Na kolero se skrbno pripravljajo tudi v Trstu; bolnišnica za take bolnike je že pripravljena. Upajmo, da ostane prazna.

— (Pitne vode) še vedno nimajo v Trstu. Komisije so požrle že ogromne svote tisočakov, preiskovanja in proučevanja se vrše že veliko let, vode pa le še ni in je takó kmalu tudi ne bo. Zalog ki je bil dovoljen za to preiskovanje, kmalu poide, kakor je povedal občinski svetovalec Geringer v zadnji seji mestnega zastopa.

— (Tudi tržaška okolica) trpi na nedostajanju pitne vode. V zadnji seji mestnega zastopa pa je dobil stavbinski urad nalogo, naj izdela splošni načrt za preskrbljenje okolice z vodo. Najprej pridejo na vrsto Opčine, kjer se zgradi vodnjak, ki bo stal okoli 3000 gld.

— (Obdačenje mesa) zdelo se je nekaterim tržaškim mestnim očetom najboljšo sredstvo, da bi se napolnile prazne mestne blagajnice. Toda drugi mestni zastopniki se po vsej pravici upirajo takemu novemu obdačenju, ker s tem bi bilo najhujše prizadeto revno ljudstvo. Nasproti temu priporočajo, naj se nekoliko huje pritisnejo bogatejši ljudje, n. pr. obdačijo naj se nekoliko bolj stanarine nad 300 gld., poviša naj se davek od dohodkov, obdačijo naj se biljardi, kvarte, glasovirji, kolesarji iz kar je še takih sportov.

— (Redarstvo ali policija) v Trstu je v državnih rokah; za vzdrževanje pa pripomaga tržaško mesto s 46% vseh potrebščin. Ker pa Dunaj doplačuje za vzdrževanje c. kr. redarstva le 25% vseh stroškov, zato bo prosil tudi mestni zastop tržaški vlado, naj se postavi Trst v tem oziru v enako razmerje z Dunajem.

— („Narodni Dom“) namerava zgraditi „Narodna Čitalnica“ v Medulinu (Istra). Čitalnica na Reki darovala je v ta namen 50 gld.

— (Tržaška posojilnica) je imela v prvi polovici leta skoro 50.000 gld. prometa.

— (Mestni zastop tržaški) sklenil je ustanoviti zopet nekoliko laških šol v slovenski okolici. Nabergoj in Sancin sta se odločno uprla takemu sklepu, a lahonska svojat na galerijah je silovito tulila, da niti govoriti nista mogla. — Takó smo Slovenci brez obrambe! Nemške in laške šole ustanavljajo se brez potrebe, slovenskim šolam se pa delajo tisočere ovire. (Glej članek „Boj za slov. šole v Gorici“ na prvi strani).

Kranjsko. — (Kranjski Nemci in nemškutarji) izdajali so posebno glasilo „Laibacher Wochenblatt“, ki se je pa tiskal v Gradcu, ker v Ljubljani ga ni hotela tiskati nobena tiskarna. V soboto je pa ta list poginil za sušico. Naj počiva v miru!

— (C. kr. obrtne šole v Ljubljani) prav uspešno napredujejo. V strokovni šoli za lesno obrt bilo je v štirih tečajih 55, v javni risarski šoli pa 47 učencev. V čipkarski šoli bilo je 30 učenk in 22 hospitantinj; med temi je bilo 45 Slovenk, 13 Nemk, 1 Hrvatica in 2 Poljki. Vodja tem zavodom je g. prof. Ivan Šubic.

— (Ljubljansko redarstvo) dobi odslej vse jednake sablje, česar doslej ni bilo.

— (Vipavska Čitalnica) priredi 15. t. m. veselico v proslavo sloven-

skega dobrotnika kosp. Jos. Gorupa, ki je oživil prepotrebno dijaško dsuštvo „Radogoj“. Čisti dobiček veselice izroči se imenovanemu društvu. Petje bo vodil znani glasbeni veščak g. Dekleva.

— (Na Dolenjskem) imeli so hude povodnji; tudi dela pri novi železnici so trpela.

— (Tridesetletnica) „Narodne Čitalnice“ v Kranju vršila se bo 13. t. m.; slavnost obeta biti velikanska.

Iz Koprivnika na Gorenjskem: „Vabilo in vsopred slavnosti stoletnice župnije Koprivnik in nje prvega duhovnega očeta Valentina Vodnika v nedeljo dne 27. avg. 1893. 1. Ob 10. uri dop. sprejem došlih č. gostov na Koprivniku. 2. Ob 11. uri dop. cerkveni govor č. g. Janeza Ažman-a, župnika gorjanskega, in potem slovesna sv. maša, pri kateri pojô bohinjski pevci. 3. Po sv. maši slavnostni govor g. profesorja Levca in odkritje spominske plošče. 4. Skupni obed. 5. Ob 5. uri popoldan od hod na Boh. Bistrico. 6. V ponedeljek izlet k Savici. Posebna vabila se ne bodo izdajala. Obed oskrbi g. Matej Bevc, poštar in gostilničar na Boh. Bistrici. Kdor se hoče udeležiti skupnega obeda, naj pošlje g. Bevcu vsaj do 18. avg. 1 gld. 50 kr. Slavnost se bo vršila pri vsakem vremenu. K obilni udeležbi vljudno vabi o d b o r.

Dr. Henrik Noè, nam Goričanom dobro znana oseba, postal je nakrat predmet skrivnostnim časnikarskim pisarijam. V tork tedn je namreč nakrat popustil uredništvo „Laibacher Zeitung“-e in popihal jo s prvim vlakom proti Dunaju. Toda v Celju so ga morali prenesti v bolnišnico, ker je bil ves porezan in ranjen. — Nekateri listi so takoj razbohnali v svet, da hudobni Slovenci so porezali tega slovečega Germana; drugi pa so pomirili razburjene nemške živce z novico iz peresa Noetovega svaka, da Noè je sam kriv svoje nesreče, ker kot velik ljubitelj proste narave ni hotel ostati v kupeju, pač pa je šel iz voza na stopnice, od kjer je v Celju padel na tla in se ves pobil. — Ne prvo ne drugo ni resnično. Kaj je res, tega pa mi ne bomo pripovedovali; le toliko izdamo, da je dr. Noè res silil iz voza na prosti zrak, katerega je silno potreboval, a ker so šipe neprodorno telo, razbite pa režejo, zato se je zgodilo, kar se je zgodilo in o čemer dr. Noè noče ali ne more dati natančnejših pojasnil.

Štajersko. — (Pevska slavnost v Mariboru) 6. t. m. obeta biti velikanska. Iz Ljubljane pojde poseben vlak tjekaj. Petje bo vodil g. prof. Gerbič iz Ljubljane.

Koroško. — (V Slov. Plajbergu) vstanovil je učitelj Gabron slovensko — nemško pevsko društvo. Zakaj nemško?!

— (Ob Vrbskem jezeru) je letos prav živahno, kajti tujcev je tamkaj n. pr. v Porečah, v Vrbi, na Otoku, pri Štörsirju itd. prav veliko.

— (Nesreče). V Labudnici je utonil železniški delavec Rumpolt. — V Kampu je prišel pod seneni voz hlapec Lojze Haid in se zadušil. — Na Gozdanjah je utonil neki deček. — Zadnji „Mir“, poroča o velikih škodah, katere je napravila toča po Koroškem. Ubogi kmet!

Izdajatelj in odgovorni urednik And. Gabršček
Tiska A. M. Obizzi v Gorici

Peter Birska
gostilničar pri veliki cerkvi
(Corte Caraveggia št. 4.)
priporoča sl. občinstvu izborna domača vina,
vedno dobro sveže pivo, domačo kuhinjo; postre-
žba točna.

Jernej Kopač

na Solkanski cesti 9.

izdeluje
vsakovrstne voščene sveče,
in vseh vrst medeno pečivo
V Gorici prodaja te
sveče
Anton Koren, trgovec
s porcelano in razno-
vrstnim posodjem v
Gosposki ulici.

Ivan Druffa

na Travniku
ima bogato zalogo vsa-
kovrstnega
USNJA
ter raznega orodja in
potrebščin
za čevljarje
Prodaja na drobno
in na debelo.

Ivan Reja

krčmar „Alla Colomba“
za veliko vojašnico
na desnem voglu v ulico
Morelli, toči domača
vina in ima
DOMAČO KUHINJO
Cene prav zmerne

Anton Obidič

čevljar
v Semeniški ulici št. 4.
se priporoča Slovincem
v mestu in okolici za
blagohotna naročila.

Ivan Howanski

čevljar
preselil se je
v gledališko ulico št. 15.

Ivan Kavčič

veletržec na Kormu
ima zalogo
STEINPELDSKEGA PIVA.
v sodčkih in steklenicah
ter
žita, moke in otrobij.

Franc Jakil

na sredi Raštelja št. 9
ima
ZALOŽNICO USNJA,
katero prodaja na drobno
in na debelo.

Ivan Dekleva

veletržec z vinom v Gorici
ima v svojih založnicah
vedno na izbiro vsa-
kovrstna
domača vina
bela in črna istrijska
ter
bela dalmatinska.
Pisarnica se nahaja
v Magistratni ulici.
Prodaja na debelo

Anton Fon

v Semeniški ulici
ima prodajalnico vsako-
vrstnih klobukov in kap
ter
gostilnico.
Toči vedno dobra in
naravna vina.

Društvena krčma

Rojanskega posojilnega in
konsumnega društva, po-
prej Pertotova, priporoča
se najtopleje slavnemu ob-
činstvu. Točijo se vedno
izborna domača okoličan-
ska vina.

I. Cej

gostilničar
v Židovski ulici št. 5 toči
naravno brisko vino.

Karol Drašček pek

Riva Corno št. 4. v
Gorici. Podružnica za
razprodajo kruha se
nahaja v Semeniški uli-
ci št. 2.

Prodajalnica

in zaloga jestvin
„Rojanskega posojilnega in
konsumnega društva“, vpi-
sane zadruge z omejenim
poroštvom v ulici Belve-
dere št. 3, bogato založena
z jedilnim blagom razne
vrste in po nizkih cenah
se priporoča kupovalcem v
Trstu in z dežele.

Anton Koren

trgovec poleg gostilne
„pri zlatem levu“ (al
leon d'oro) v Gosposki
ulici, prodaja razno lon-
čarsko porcelanasto in
stekleno blagó, reže in
vklada šipe v okna,
reže in napravi okvirje
za zrcala in podobe.

Martin Poveraj

civilni in vojaški krojač
v Gorici, priporoča
svojo veliko zalogo bla-
ga za vsak stan, kakor
tudi gotovih oblek. Da-
lje: srajce, spodnje
hlače, zavratnice, civil-
ne, vojaške in uradniške
ovratnike, sablje z vso
opravo, zlate in srebrne
zvezde, skratka: vse, kar
je potrebno za gospódo
vsakega stanu. Obleke
po naročilih izdeluje
točno in po zmernih
cenah.

Jožef Novič

krojač
v Gosposki ulici št. 13.

Kavarni „Commer-
cio in „Te-
desco“ v ulici „Caserna“,
glavni shajališči tržaških
Slovincem vseh stanov. Na
razpolago časopisov v raz-
nih slovenskih jezikih. —
Za obilen obisk se pripo-
roča Anton Šorli, kavarnar.

Adolf Hauptmann tovarna

oljnatih barv, firnežev, la-
kov in kleja v Ljubljani,
ob vogalu Reseljeve ceste
št. 41 v lastni hiši in fili-
jala: Slonove ulice št. 10-12.

Anton Zagorjan

v Zvezdi v Ljubljani
(v hiši „Matice Sloven-
ske“) ima prodajalnico
šolskih in drugih knjig
ter vseh šolskih in pisar-
niških potrebščin.